

e-praktijk

‘Het idee was té goed om er niets mee te doen’

André Nuchelmans

In het kader van dit nummer over kunst en digitalisering brengt de redactie van *Boekman* een aantal initiatieven op internet voor het voetlicht. Een gesprek met Machteld van Gelder en Sara Kolster, ontwerpers van het eerste digitale schrijversmuseum ter wereld, gewijd aan Hella Haasse.

Een masterclass in 2004 aan het Sandberg Instituut, verbonden aan de Gerrit Rietveld Academie, bracht Sara Kolster en Machteld van Gelder bij elkaar. Kolster was actief in webdesign en grafische vormgeving en Van Gelder was film- en televisiemaker. De deelnemers aan de masterclass kregen de opdracht om op een vernieuwende manier met nieuwe media en bewegend beeld om te gaan. Van Gelder had niet lang daarvoor de documentaire *Het vierde leven* over Hella Haasse gemaakt. Zoals gebruikelijk haalde slechts een klein deel van het geschoten materiaal de documentaire. ‘Er was zoveel prachtig materiaal over dat niet in de uiteindelijke documentaire paste’, licht de maakster toe, ‘dat het zonde was om het niet te gebruiken.’

De masterclass bood de mogelijkheid om iets met het overgebleven materiaal te doen en het op een andere manier te gebruiken. ‘Ik wilde het materiaal op een bredere manier inzetten dan in een documentaire’, aldus Van Gelder. ‘Leven en werk van Haasse zijn ontzettend met elkaar verweven. Ik zag veel parallellen, maar wilde die niet aan de kijker opdringen. Die moet ze zelf ontdekken.’

Het resulteerde in twee voorstellen. Het eerste was een installatie waarin de werkelijke tijd en de belevingswereld van Haasse met elkaar verweven werden. Als mogelijke afnemer dachten ze aan het Letterkundig Museum. Het andere voorstel was een website waar bezoekers associatief door het leven en werk van Haasse konden bladeren of doelgericht zoeken. Op die manier ontdekken ze zelf de verstrengeling van beide. Omdat ze twijfelden in welk voorstel het materiaal het best tot zijn recht kwam, werkten ze beide ideeën uit. Kolster: ‘De installatie leek beter te organiseren, maar de invulling van de website had eigenlijk onze voorkeur.’

Enthousiaste reacties

Toen beide voorstellen waren uitgewerkt, vertoonden ze de installatie in het Letterkundig Museum. Dat leverde enthousiaste reacties op, maar geen vaste opstelling. De website legden ze voor aan de uitgeverij van Haasse, Querido. Die was op dat moment niet geïnteresseerd. Zo leken beide voorstellen een zachte dood te sterven – tot Van Gelder en Kolster in februari 2007 de draad

André Nuchelmansis redacteur van *Boekman*

weer oppakten. ‘We geloofden allebei van begin af aan in het voorstel voor de website’, legt Kolster uit, ‘en waren eigenlijk best teleurgesteld dat er niks met ons voorstel gebeurde. Het idee was té goed om er niets mee te doen.’

Ze nam contact op met Hella Haasse over de realisatie van het project dat was blijven liggen. Die was onmiddellijk enthousiast en contacteerde Querido. Daarna volgden gesprekken met zowel Querido als Stormy Minutes Society, het productiebedrijf van Van Gelder. Bovendien was de negentigste verjaardag van Hella Haasse, op 2 februari 2008, een mooie gelegenheid om het project te presenteren. Wel betekende dat ook een snel naderende deadline waar de initiatiefnemers niet op hadden gerekend.

Kennelijk was de tijd nu wel rijp. Stormy Minutes Society nam de productie op zich. Clea Koning van Stormy Minutes diende een subsidieaanvraag in bij de zogenaamde e-cultuurregeling, een samenwerking van de Mondriaan Stichting, het Nederlands Filmfonds en het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. Omdat de regeling in het beste geval 60 procent van de projectkosten financiert, vroeg ze ook het SNS Reaalfonds om een bijdrage. Er was een noodscenario opgesteld voor het geval geen van de fondsaanvragen gehonoreerd zou worden: de website zou er hoe dan ook komen.

In afwachting van de uitslag van de aanvragen, begon Kolster samen met Patricia de Groot (redacteur Querido), Marc Boon (programmeur) en Ines Gall (ontwerp) alvast met de realisatie van het project. Eind november werd de aanvraag bij de e-cultuurregeling gehonoreerd. De SNS Reaalaanvraag had helaas geen succes. Daarop zegde Querido een bedrag toe als verjaardagscadeau voor Haasse. Financiering uit eigen zak van de maaksters maakte het kostenplaatje rond.

Haasse had alle vertrouwen in het project; zonder iets van de site gezien te hebben, stelde

ze al haar eigen archiefmateriaal aan de maaksters ter beschikking. Op de vrijdag voor haar negentigste verjaardag zochten De Groot en Kolster de schrijfster op en toonden haar het eindresultaat. Haasse was dolenthousiast. Op een feestelijke bijeenkomst op 5 februari in de Openbare Bibliotheek Amsterdam opende de schrijfster het eerste digitale schrijversmuseum ter wereld. Aan de hand van allerlei persoonlijk beeldmateriaal, video's, handschriften en andere documenten kan de bezoeker zich een beeld vormen van het werk en leven van Hella Haasse.

Inmiddels zijn de redactie en het onderhoud van de site voor een jaar gefinancierd. Maar de maaksters willen de site ook graag uitbreiden. Nu zijn op de website links te vinden naar de verschillende archieven waar Haasse bij het schrijven van diverse romans een beroep op deed. Maar wat is er mooier dan dat de bezoeker de originele documenten die ze gebruikt heeft op het scherm krijgt en kan inzoomen tot zelfs de structuur van het papier zichtbaar wordt?

www.hellahaassemuseum.nl
www.minutes.tv